

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Música e Canto.
DISCIPLINA	Canto II.
TITULACIÓN	Título Superior en Arte Dramática.
ESPECIALIDADE	Interpretación.
ITINERARIO	Textual e Xestual.
CURSO	2º- 2º Cuadrimestre.
CRÉDITOS ECTS	3 ETCS (3 horas presenciais + 3 horas non presenciais, por semana)
CARÁCTER	Obrigatoria. Práctica.
DEPARTAMENTO	Interpretación – Área de Música e Canto.
CENTRO	ESAD, Escola Superior de Arte Dramática de Galicia.
COORDINADOR/A	Mónica Groba Lorenzo.
DOCENTES	<p>Nome e apelidos: Mónica Groba Lorenzo.</p> <p>Horario titorías: https://esadgalicia.com/curso-escolar/</p> <p>Despacho: Departamento 2 – Corporal, Danza e Música / Aula P17.</p> <p>Contacto: mgroba@edu.xunta.es</p>
DESCRICIÓN	<i>Estudo da técnica do canto e desenvolvemento práctico dos elementos que interveñen: colocación do corpo, respiración, resonancia, fonación, articulación, proxección e afinación.</i>
CONECAMENTOS PREVIOS	Ter superado Canto I
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☒ Portugués ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA TITULACIÓN	
T1	<i>Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.</i>
T3	<i>Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.</i>
T4	<i>Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e da comunicación.</i>
T6	<i>Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersoal.</i>
T7	<i>Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.</i>
T9	<i>Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.</i>
T11	<i>Desenvolver na práctica profesional unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara á diversidade.</i>
T13	<i>Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.</i>
T15	<i>Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.</i>
T17	<i>Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social verbo da importancia do patrimonio cultural, da súa incidencia nos diferentes ámbitos e na súa capacidade de xerar valores significativos.</i>

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	<i>Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.</i>
X2	<i>Comprender psicolxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose aos demais e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.</i>
X3	<i>Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.</i>
X5	<i>Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo, asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.</i>
X6	<i>Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.</i>
X7	<i>Valorar a Arte Dramática como unha actividade integrada na sociedade e na cultura galegas, coas que comparte obxectivos e retos.</i>
X8	<i>Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.</i>
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DE ESPECIALIDADE	
E11	<i>Dominar os recursos expresivos necesarios para o desenvolvemento de procesos de interpretación, actuación e representación, no ámbito escénico e audiovisual.</i>
E12	<i>Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe, escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.</i>
E13	<i>Integrar e interactuar coas restantes linguaxes e códigos que conforman o espectáculo escénico ou audiovisual.</i>
E15	<i>Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.</i>

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Consolidar e ampliar as competencias adquiridas en Canto I.	T1, T3, T4, T6, T7, T9, T13, T15, X1, X2, X3, X5, X6, E11, E12, E13, E15.
2. Dominar a dicción e afinación no texto cantado.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X5, X6, E11, E12, E13, E15.
3. Dominar técnicas básicas de canto clásico e non clásico.	T1, T3, T6, T13, T15, X1, X3, X5, X6, E11, E12, E13, E15.
4. Acadar a capacidade expresiva necesaria para a interpretación musical.	T1, T13, T15, X1, X3, X5, X6, E11, E12, E13, E15.
5. Coñecer e respectar as diferentes técnicas e estilos musicais vocais.	T4, T9, T11, T17, X1, X2, X3, X7, X8, E11, E12, E13, E15.

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. TÉCNICA VOCAL	1.1. Perfeccionamento e consolidación das habilidades e destrezas adquiridas en Canto I. 1.2. Adquisición de destrezas vocais en outros estilos musicais. 1.3. Audición e análise de diferentes tipos de voz cantada.	15 horas
2. INTERPRETACIÓN MUSICAL	2.1. Precisión rítmica e afinación 2.2. Expresividade e dicción. 2.3. Audición e análise de estilos musicais vocais diversos. 2.4. Interpretación de cancións a unha, dúas ou máis voces en distintos estilos.	30 horas
TOTAL SESIÓNS		45 horas

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Actividades introductorias	1	-	1
Exposición maxistral	-	-	-
Exposición teórico-práctica	3	1	4
Práctica individual	12	30	42
Práctica colectiva	10	-	10
Obradoiro	-	-	-
Seminarios	-	-	-
Actividades complementarias	-	-	-
Outros: Resolución de problemas ou exercicios	2	2	4
Traballos de aula	1	-	1
Titorías individuais	12	-	12
Titorías de grupo	1	-	1
Actividades de avaliación. Probas	1	4	5
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	2	8	10
Actividades de avaliación. Revisión	1	-	1
TOTAL	45	45	90
PORCENTAXE	50%	50%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSEÑANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Actividades introductorias.	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado así como presentar a materia.
Exposición maxistral.	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dos exercicios prácticos a desenvolver polo estudante.
Exposición teórico-práctica.	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades vocais para su posterior aplicación musical.
Práctica individual	Realización de exercicios respiratorios e vocais e interpretación de cancións individualmente.
Práctica colectiva	Realización de exercicios respiratorios e vocais e interpretación de cancións en grupo.
Resolución de problemas ou exercicios.	Realización de exercicios encamiñados a perfeccionar a técnica adquirida.

Traballos de aula.	<p>INTERPRETACIÓN individual (Disney/Musical e Pop/Rock) e conxunta das canción do repertorio traballado neste cuatrimestre.</p> <p>MEMORIA DA CANCIÓN. (Final)</p> <ol style="list-style-type: none"> Título. Tradución do texto en caso de que non estea en galego ou en castelán. Información sobre o estilo musical, o compositor, o cantante ou os cantantes, versión na que vos baseaches e por que, versións distintas, arreglistas, contexto no que se compuxeron, historia da canción, etc. Motivo polo que a escollestes, dificultades ou facilidades para escollela. Proceso de Traballo: Traballo técnico e/ou expresivo que vos supuxo. Evolución vocal e superación persoal que vos supuxo durante este cuatrimestre si es que as houbo. Dificultades que atopaches no seu desenvolvemento ata chegar ao día da mostra, incluído esta, e como as superaches na medida que puideches facelo. Conclusións tras a mostra. Outros. <p>[No se esixe un nº de páxinas ni un formato determinado, pero valorarase a claridade na redacción e exposición da información encontrada, as reflexiónes persoais coherentes e unha boa presentación.]</p>
Tutorías individuais	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Traballo persoal dirixido do repertorio vocal.
Tutorías en grupo.	Ensino no que os estudantes levan a cabo a realización dun proxecto nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Tutoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inquedanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8. 1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p><u>Exercicio teórico:</u></p> <p>Os alumnos deberán entregar un traballo individual escrito, reflectindo o seu traballo propio sobre os contidos da materia, ás particularidades ás que se enfrontaron neste cuatrimestre.</p>	T1, T4, T6, T13, T15, X1, X5, X6, EI5.	20% (o 50% da valoración deste exercicio está incluída no proceso de avaliación continua.)

<p>Exercicio práctico nº 1: Interpretación individual pública dunha das cancións, con acompañamento instrumental en directo, traballadas no cuadrimestre.</p>	<p>T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X5, X6, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>50% (o 50% da valoración deste exercicio está incluído no proceso de avaliación continua, no obstante, é necesaria a súa realización para aprobalo)</p>
<p>Exercicio práctico nº 2: Interpretación conxunta pública en directo cos compañeiros da mesma especialidade, itinerario e curso dunha peza grupal traballada en clase.</p>	<p>T3, T7, T9, T11, T13, T17, X1, X2, X3, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>30% (o 50% da valoración deste exercicio está incluída no proceso de avaliación continua, no obstante, é necesaria a súa realización para aprobalo)</p>
<p>Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a exposición clara e correcta, no exercicio teórico, dos coñecementos adquiridos, a realización correcta dos exercicios prácticos aplicando as habilidades adquiridas, e a interpretación das cancións con precisión rítmica, afinación axustada, dicción correcta do texto e expresividade adecuada.</p>		

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p>Exercicio teórico: Os alumnos deberán entregar un traballo individual escrito, reflectindo o seu traballo propio sobre os contidos da materia, ás particularidades ás que se enfrontaron neste cuadrimestre.</p>	<p>T1, T4, T6, T13, T15, X1, X5, X6, EI5.</p>	<p>20%</p>
<p>Exercicio práctico nº 1: Interpretación individual pública dunha canción con acompañamento instrumental en directo. (O músico acompañante será aportado polo alumno.)</p>	<p>T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X5, X6, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>50%</p>
<p>Exercicio práctico nº 2: Interpretación conxunta pública en directo cos compañeiros da mesma especialidade, itinerario e curso da mesma peza grupal que se traballe en clase. (Os compañeiros e músico acompañante serán aportados polo alumno que se examina.)</p>	<p>T3, T7, T9, T11, T13, T17, X1, X2, X3, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>30%</p>
<p>Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a exposición clara e correcta, no exercicio teórico, dos coñecementos adquiridos, a realización correcta dos exercicios prácticos aplicando as habilidades adquiridas, e a interpretación das cancións con precisión rítmica, afinación axustada, dicción correcta do texto e expresividade adecuada</p>		

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
<p>Exercicio teórico: Os alumnos deberán entregar un traballo individual escrito, reflectindo o seu traballo propio sobre os contidos da materia, ás particularidades ás que se enfrontaron neste cuadrimestre.</p>	<p>T1, T4, T6, T13, T15, X1, X5, X6, EI5.</p>	<p>20%</p>
<p>Exercicio práctico nº 1: Interpretación individual pública dunha canción con acompañamento instrumental en directo. (O músico acompañante será aportado polo alumno.)</p>	<p>T1, T3, T6, T13, T15, X1, X2, X3, X5, X6, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>50%</p>
<p>Exercicio práctico nº 2: Interpretación conxunta pública en directo cos compañeiros da mesma especialidade, itinerario e curso da mesma peza grupal que se traballe en clase. (Os compañeiros e o músico acompañante serán aportados polo alumno que se examina.)</p>	<p>T3, T7, T9, T11, T13, T17, X1, X2, X3, X7, X8, EI1, EI2, EI3, EI5.</p>	<p>30%</p>

Todas as partes deberán ser superadas e para calificar vaise valorar a exposición clara e correcta, no exercicio teórico, dos coñecementos adquiridos, a realización correcta dos exercicios prácticos aplicando as habilidades adquiridas, e a interpretación das cancións con precisión rítmica, afinación axustada, dicción correcta do texto e expresividade adecuada

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS:

ALLALI, A. & Le HUCHE, F. (2003): *La Voz. (Tomo 1: Anatomía y fisiología de los órganos de la voz y del habla)*. Ed. Masson, Barcelona.

MANSION, M. (2002): *El estudio del canto. Técnica de la voz hablada y cantada*. Ed. Ricordi Americana, SAEC. Buenos Aires.

McCALLION, M. (2006): *El libro de la voz*. Ed. Urano, Barcelona.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS:

BACOT, M. C.; FACAL, M. L. & VILLAZUELA, G. (2005): *El uso adecuado de la voz*. Akadia, Buenos Aires.

BUSTOS SÁNCHEZ, I. (2003): *La Voz. La técnica y la expresión*. Ed Paidotribo Badalona

BUSTOS SÁNCHEZ, I. (2007): *Tratamiento de los problemas de la voz*. Cepe S. L. Madrid.

CABALLE, M.; GUITART, E. & PERELLÓ, J. (1982): *Canto-Dicción*. Editorial Científico-Técnica, Barcelona.

CALAIS-GERMAIN, B. (2006): *La respiración*. Ed. La liebre de marzo, Barcelona.

CASADO MORENTE, J. C: & PEREZ IZQUIERDO, A. (2009): *Trastornos de la voz: del diagnóstico al tratamiento*. Aljibe, Málaga.

CHUN-TAO CHENG, S. (2006): *El Tao de la Voz*. Ed. Gaia, Madrid.

CORNUT, G. (1998): *La voz*. Ed. Fonde de Cultura Económica, Madrid.

ESCUDERO, Mª P. (2002): *Educación de la voz 1º. (Ortografía-Dicción-Canto-Ritmo)*. Real Musical, Madrid.

ESCUDERO, Mª P. (2003): *Educación de la voz 2º. (Canto-Ortografía-Dicción-Trastornos vocales)*. Real Musical, Madrid.

ESCUDERO, Mª P. (1988): *Educación de la voz 3º. (Canto-Ortografía-Dicción)*. Real Musical, Madrid.

FERRER SERRA, J. S. (2008): *Teoría, anatomía y práctica del canto*. Ed. Herder, Barcelona. (con CD)

GARCÍA, L. (2003): *Tu voz, tu sonido*. Ed. Díaz Santos, Madrid.

GIMENO PÉREZ, F. & TORRES GALLARDO, B. (2008): *Anatomía de la Voz*. Paidotribo, Badalona.

HEWITT, G. (1990): *Cómo cantar*. Ed. EDAF, Madrid.

JACKSON-MENALDI, Mª C. (1992): *La voz normal*. Ed. Médica Panamericana, Madrid.

JARABA, M. A. (1989): *Teoría y Práctica del Canto Coral*. Ed. Istmo, Madrid.

LODES, H. (2002): *Aprende a respirar*. Libros Integral, RBA. Barcelona.

MORRISON, M. & RAMMAGE, L. (1996): *Tratamiento de los trastornos de la voz*. Ed. Masson, Barcelona.

PEARCE, S. (2007): *La Alquimia de la Voz*. Ed. Gaia, Madrid.

QUIÑOÑES, C. (2006): *Programa para la prevención y el cuidado de la voz*. Ed. Praxis, Madrid.

REGIDOR ARRIBAS, R. (1991): *La voz en la Zarzuela. La clasificación de la Voz*. Ed. Real Musical, Madrid.

REVERTER, A. (2008): *El Arte del Canto. El misterio de la voz desvelado*. Alianza, Madrid. (con CD)

TULÓN ARFELIS, C. (2000): *La voz*. Ed. Paidotribo. Barcelona.

TULÓN ARFELIS, C. (2005): *Cantar y Hablar*. Ed. Paidotribo. Barcelona

WILFART, S. (1999): *Encuentra tu propia voz*. Ed. Urano, Barcelona.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

Recoméndase asistir con roupa e calzado cómodo.

Os traballos por escrito deberán presentarse segundo os criterios establecidos polo centro en relación ao modelo, desenvolvemento e adecuación estilística e ortográfica (IP701.16 no apartado 7 do Manual de Calidade). Os traballos que non reúnan tales requisitos serán devoltos para revisión.

Manteranse medidas de prevención da Covid-19 en todos os espazos de traballo, como a hixiene das mans e a ventilación regular dos espazos pechados.

Así mesmo activaranse os protocolos que especifique a Administración educativa no caso de ser necesario.